

**Библиография трудов проф. А.-Э. Н. Тахиаоса
(1931–2018)²⁷**

1960

Ἡ κατὰ τὸν IB' αἰῶνα γενομένη ἀπόπειρα διασπάσεως τῆς διοικητικῆς ἐνότητος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας // Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. 1960. Τ. 46. Σ. 176–185, 248–257.

1961

Ο Μητροπολίτης Ρωσίας Κυπριανὸς Τσαμπλάκ. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1961.

1962

Τὸ γεωργιανικὸν ἔτημα 1868–1918: συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ρώσικῆς πολιτικῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρε. Θεσσαλονίκη: Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1962. (“Ιδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου; τ. 54.”).

Ἐπιδράσεις τοῦ ἡσυχασμοῦ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πολιτικὴν ἐν Ρωσίᾳ, 1328–1406. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεολογικὴ Σχολή, 1962.

1963

Die Aufhebung des Bulgarischen Patriarchats von Tîrnovo // Balkan Studies. 1963. Vol. 4. № 1. P. 67–82. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 115–130].

Αἱ μετὰ τοῦ Ἅγιου Ὄρους σχέσεις τῆς Ρωσίας μέχρι τοῦ 14ον αἰῶνος // Ἀθωνικὴ πολιτεία: ἐπὶ τῇ χιλιετρίδι τοῦ Ἅγιου Ὄρους. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1963. Σ. 491–508.

Περὶ καταργήσεως τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχρίδος καὶ Πεκίου ἐπὶ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου // Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. 1963. Τ. 46. Σ. 202–211. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 131–140].

27 Библиография составлена Е. В. Ткачёвым с учётом следующих библиографических списков: Библиография работ А.-Э. Н. Тахиаоса (к 60-летию со дня рождения) // Советское славяноведение. 1991. № 6. С. 120–124; Милтенова А. Антониос-Емилиос Тахиаос на 70 години // Бъгаристика = Bulgarica. 2001. № 3. С. 93–97; Библиография трудов А.-Э. Н. Тахиаоса // Тахиаос А.-Э. Н. Святые братья Кирилл и Мефодий: просветители славян. С. 244–255. Описание работ, написанных на новогреческом языке, в большинстве случаев даётся в древнегреческой орфографии, поскольку именно её, как правило, использовал сам А.-Э. Тахиаос.

Der V. Internationale Slawisten-Kongress in Sofia, 17–23 September 1963 // Balkan Studies. 1963. Vol. 4. № 2. P. 406–409.

Рец.:

Kleine slawische Biographie. Wiesbaden, 1958 // Balkan Studies. 1963. Vol. 4. P. 215–218.

Studia in honorem ducentesimorum anniversariorum Historiae Slaveno-bulgaricae Paisii scribendae (1762–1962). Serdicae, 1962 // Balkan Studies. 1963. Vol. 4. P. 467–477.

1964

Βλαδίμηρος Λόσκου // Λόσκου Β. Ἡ μυστική θεολογία τῆς Ανατολικῆς Ἐκκλησίας: Δοκίμιον / μετάφρασις Σ. Κ. Πλευράκη. Θεσσαλονίκη: Πουρνάρας, 1964. Σ. ε'–ιβ'.

Controverses entre Grecs et Russes à l'Athos / Le Millénaire du Mont Athos (963–1963): Études et Mélanges: Actes du «Convegno internazionale di studio» à la «Fondazione Giorgio Cini» (3–6 septembre 1963) à Venise. Vol. 2. Chevetogne: éd. de Chevetogne; Venezia: Fondazione G. Cini, 1964. P. 159–179. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 235–255].

Ο Παΐσιος Βελιτσκόφσκι, 1722–1794 καὶ ἡ ἀσκητικοφιλολογικὴ σχολή του. Θεσσαλονίκη: Έταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1964. (Ἔδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου; τ. 73); Θεσσαλονίκη: Institute for Balkan Studies, 1980, 1984 [с новым введением].

1965

Једно мало познато дело Христофора Жефаровића, Прилог историји грчко-српских културних односа // Историјски часопис САНУ. Београд, 1965. Т. 14–15. С. 347–360. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 511–524].

Σύμμεικτα περὶ τῆς Σχολῆς τοῦ Παΐσιου Βελιτσκόφσκι // Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς Θεολογικῆς Σχολῆς. 1965. Т. 10. Σ. 673–693.

1966

Clément d'Achrida dans l'actualité bulgare // Balkan Studies. 1966. Vol. 7. № 2. P. 434–447. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 99–112].

Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, οἱ Ἑλληνες ἀπόστολοι τῶν Σλάβων // Μακεδονικὴ ζωή. 1966. № 1. Σ. 12–13.

Le monachisme serbe de Saint Sava et la tradition hésychaste athonite // Хиландарски сборник. 1966. Т. 1. Р. 83–89. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 185–191].

Τὰ πρῶτα σλαβικὰ θρησκευτικὰ ποιήματα τῆς ἐποχῆς τῶν ἄγ. Κυρύλλου καὶ Μεθοδίου // Ἐκκλησία. 1966. Т. 43. Σ. 474–478.

Τσάνκο Λαβρένωφ // Διαγώνιος. 1966. № 2. Σ. 141–144.

Рец:

Мирчев К., Кодов Х. Енински Апостол. Старобългарски паметник от XI век // Balkan Studies. 1966. Vol. 7. P. 536–537

Стоянов М., Кодов Х. Опис на славянските ръкописи на Софийската народна Библиотека, III. София, 1964 // Balkan Studies. 1966. Vol. 7. P. 531–532.

1967

Τὰ «φωσικά γράμματα» εἰς τὸν «Βίον» τοῦ Κωνσταντίνου-Κυρίλλου // Θεολογικὸν Συμπόσιον χαριστήριον εἰς τὸν καθηγητὴν Παναγιώτην Κ. Χρήστου. Θεσσαλονίκη: [χ.ε.], 1967. (Σπουδαστήριον ἐκκλησιαστικῆς γραμματολογίας; τ. 6). Σ. 291–310.

1968

Η ἑθνικότης Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου κατὰ τὰς σλαβικὰς ιστορικὰς πηγὰς καὶ μαρτυρίας // Κυρίλλῳ καὶ Μεθοδίῳ τόμος ἑόρτιος ἐπὶ τῇ χιλιοστά καὶ ἑκατοστά ἑτηρίδι. Θεσσαλονίκη: Τερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης, Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 1968. Σ. 85–132.

Η Ἑκκλησία τῆς Ρωσίας // Ό κόσμος τῆς Ὁρθοδοξίας / Π. Κ. Χρήστου, ἀρχιεπ. Τερώνυμος Κοτσώνης, Γ. Ι. Κονιδάρης, Α.-Α. Ν. Ταχίανος. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. 1968. (Ἴδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου; τ. 99). Σ. 69–88.

Климент Охридски // Климент Охридски. Материали за неговото чествуване по случай 1050 години от смъртта му. София: БАН, 1968. С. 88–89.

Περὶ πνευματικῶν φενύμάτων εἰς τὴν σλαβικὴν Ὁρθοδοξίαν κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰώνα // Ὁρθόδοξος πνευματικότης. Χριστιανισμός — μαρξισμός. Θεσσαλονίκη: [χ. ε.], 1968. Σ. 66–90.

1970

Ιστορία τῶν σλαβικῶν Ὁρθοδόξων Ἑκκλησιῶν: πανεπιστημιακὰ παραδόσεις. Θεσσαλονίκη: Π. Πουρναρά, 1970,² 1976,³ 2009.

Ιππόλυτος Γκόφστετερ. Ἔνας Ρῶσος σοφὸς εἰς τὴν Θεσσαλονίκην // Μακεδονικὸν ἡμερολόγιον. 1970. Σ. 183–187.

Pierre Dumont // Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. 1970. T. 63. Σ. 538–540.

Рец.:

Αναστασίου I. E. Βίος Κωνσταντίνου Κυρίλλου, Βίος Μεθοδίου (Μετάφρασις), Βίος Κλήμεντος Ἀχρίδος. Θεσσαλονίκη, 1968 // Ἑλληνικά. 1970. T. 23. Σ. 407–408.

Magna Moravia: commentationes ad memoriam missionis byzantinae ante XI saecula in moraviam adventus editae / ed. J. Macurek. Praha: Státní Pedagogické Nakladatelství, 1965 // Ελληνικά. 1970. T. 23. Σ. 404–407.

Magnae Moraviae Fontes Historici. Vol. 1. Pragae; Brunae, 1966 // Ελληνικά. 1970. T. 23. Σ. 407.

1971

Congressus Internationalis Historiae et Philologiae Slavicae Salisburgo-Ratisbonensis. 1–7 juillet 1970 // Cyrillomethodianum. 1971. T. 1. P. 207–208.

Ἡ Διῆγησις περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντίνουπόλεως εἰς τὸν σλαβικὸν κώδικα Χελανδαρίου 280 // Κληρονομία. 1971. T. 3. Τεῦχ. 2. Σ. 355–366. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 155–172].

Идеи Паисия Хиленларского в связи с греческим возрождением XVIII века / Actes du Premier Congrès international des études balkaniques et Sud-Est européennes: Sofia, 26 août – 1 septembre 1966. / éd. V. I. Georgiev, N. Todorov, V. Tupkova-Zaimova. Sofia: Académie bulgare des sciences, 1967–1971. P. 125–127.

Nouvelles considérations sur l'œuvre littéraire de Démétrius Cantacuzène // Cyrillomethodianum. 1971. T. 1. P. 131–182. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 421–473].

Создание и деятельность литературного круга Константина-Кирилла до моравской миссии // Константин-Кирил Философ. Доклады от симпозиума, посвящен на 1100-годишнината от смъртта му». София: БАН, 1971. С. 285–293.

Рец.:

Голышенко В. С., Дубровина В. Ф. Синайский патерик. М., 1967 // Cyrillomethodianum. 1971. T. 1. P. 213–214.

Жуковская Л. П. Древние славянские переводы византийских и сирийских памятников в книгохранилищах СССР // Палестинский сборник. 1971. T. 19 // Cyrillomethodianum. 1971. T. 1. P. 212–213.

Иванов А. И. Литературное наследство Максима Грека. Л., 1969 // Cyrillomethodianum. 1971. T. 1. P. 214–215.

1972

Ἀνέκδοτα ἑλληνικὰ καὶ ῥωσικὰ ἔγγραφα περὶ τοῦ Γεωργιανικοῦ Ζητήματος // Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς. 1972. T. 17. Σ. 217–272.

Ο τελευταῖος ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν // Μακεδονικά. 1972. T. 12. Σ. 19–33. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 141–154].

Рец.:

Ταχιάος Α.-Α. Ν. Μαμαλάκη Ι. Π. Τὸ Ἅγιον Ὄρος (Ἄθως) διὰ μέσου τῶν αἰώνων // Μακεδονικά. 1972. T. 12. Σ. 521–525.

1973

L'œuvre littéraire de Cyrille et de Méthode d'après Constantin Kostenecki // Balkan Studies. 1973. Vol. 14. № 2. P. 293–302. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 57–66].

L'origine de Cyrille de Méthode: vérité et légende dans les sources slaves // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 98–140. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 13–55].

Symposium «Six siècles de Kruševac». Kruševac 4–9 octobre 1971 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 187–188.

Рец.:

Гранстрем Е. Э. Византийское рукописное наследие и древняя славяно-русская литература // Пути изучения древнерусской литературы и письменности. Л., 1970. С. 141–148 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 193–194.

Лъевов А. С. О пребывании Константина Философа в монастыре Полихрон // Советское славяноведение. 1971. № 5. С. 80–88 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 194.

Modlin W. K., Patrinelis C. G. Renaissance Influences and Religious Reforms in Russia. Genève, 1971 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 191–192.

Петканова-Томеева Д. Из гръцко-българските книжовни отношения през XVII–XVIII в. // Годишник на Софийския Университет. Факултет по славянски филологии. 1968–1969. Т. 62. С. 51–151 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 190–191.

Ταρνανιδης Ι. Τὰ προβλήματα τῆς μητροπόλεως Καρλοβικίων κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα καὶ ὁ Jovan Rajić. Θεσσαλονίκη, 1972 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 193.

Varangian Problems. Scando-slavica. Supplementum, I, 1970 // *Cyrillomethodianum*. 1972–1973. T. 2. P. 189–190.

1974

Η έθνική άφυπνισις τῶν Βουλγάρων καί ή ἐμφάνισις βουνλαρικῆς έθνικῆς κινήσεως ἐν Μακεδονίᾳ. Θεσσαλονίκη: Έταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1974. (Μακεδονικὴ λαϊκὴ βιβλιοθήκη; τ. 28).

Le mouvement hésychaste pendant les dernières décennies du XIVe siècle // *Κληρονομία*. 1974. T. 6. Τεῦχ. 1. Σ. 113–132. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 321–338].

1975

L'autobiographie en tant que genre littéraire de la littérature balkanique slave du XVIII siècle // Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς Θεολογικῆς Σχολῆς. 1975. T. 19. Σ. 429–437. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 475–493].

Исихазам у доба кнеза Лазара // О кнезу Лазару. Научни скуп у Крушевцу 1971. Београд, 1974. С. 93–103.

Исихастички-тихователски покрет у последним деценцима XIV века // Теолошки погледи. Београд, 1975. Т. 8. С. 161–174.

Sur les traces d'un acte du tsar Ivan Alexandre // *Cyrillomethodianum*. 1975. T. 3. P. 183–189.
[= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 313–319].

1976

Песма Богородици Димитрија Кантакузина у хиландарским рукописима / Зборник историје књижевности. Књ. 10 / уредник В. Ђурић. Београд: Српска академија наука и уметности, Одељење језика и књижевности: Српска академија наука и уметности, Одељење језика и књижевности, 1976. С. 181–196. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 475–493].

1977

Mount Athos and the Slavic Literatures // *Cyrillomethodianum*. 1975. T. 5. P. 1–35.
Νικόλαος Π. Άνδριώτης (1906–1976) // *Μακεδονικά*. 1977. Т. 17. № 1. Σ. ια'–ιβ'.

1978

Болгаро-греческие культурные отношения в эпоху Просвещения // Славянские культуры в эпоху формирования и развития славянских наций, XVIII–XIX вв: материалы международной конференции ЮНЕСКО / под ред. Д. Ф. Маркова. М.: Наука, 1978. С. 356–360. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 505–509].

1979

Улога светога Саве у оквиру словенске књижевне делатности на Светој Гори / Међународни научни скуп Сава Немањић – свети Сава : историја и предање. Београд, децембар 1976 / изд. В. Ђурић. Београд: САНУ, 1979. С. 85–89. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 193–197].

1980

Mount Athos and the Slavic Literatures // *Cyrillomethodianum*. 1980. Т. 5. Р. 1–35. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 199–233].

Ἡ πνευματικὴ κληρονομία τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στοὺς Σλάβους // *Μακεδονία, Θεσσαλονίκη: ἀφιέρωμα τεσσαρακονταετηρίδος. Θεσσαλονίκη: Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν*, 1980. Σ. 165–188.

1981

De la Philocalie au Dobrotoljubie. La formation d'un 'sbornik' // *Cyrillomethodianum*. 1981. Т. 5. Р. 208–213.

The Slavonic Manuscripts of Saint Panteleimon Monastery (Rossikon) on Mount Athos.
Thessaloniki; Los Angeles: Hellenic Association for Slavic Studies, 1981.

1983

Gregory Sinaites' Legacy to the Slavs: Preliminary Remarks // *Cyrillomethodianum*. 1983. T. 7. P. 113–165. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 259–311].

Рец.:

Kyев К. Иван Александровият сборник от 1348 г. София, 1981 // *Cyrillomethodianum*. 1983. Т. 7. Р. 266–269.

Lemerle P. Les plus anciens recueils des miracles de saint Demetrios et la pénétration des Slaves dans les Balkans, I–II. Paris, 1979–1981 // Ελληνικά. 1982–1983. Т. 34. Σ. 245–253.

1984

Νικόλαος Δ. Ούσπενσκι. Λόγος ποὺ ἐκφωνήθηκε στὴν τελετὴ ἀναγορεύσεώς του σε ἐπίτιμο διδάκτορα // Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς. 1984. Т. 26. Σ. 571–575.

Πηγὲς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας τῶν ὄρθιοδόξων Σλάβων. Т. 1. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Ἀφοί, 1984,² 1987,³ 1990,⁴ 1997.

1985

The Testament of Photius Monembasiotes, Metropolitan of Russia (1408–1431): Byzantine Ideology in XVth century Muscovy // *Cyrillomethodianum*. 1985. Т. 8–9. Р. 77–110. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 365–397].

Рец.:

Meyendorff J. Byzantium and the Rise of Russia: A Study of Byzantino-Russian Relations in the Fourteenth Century. Cambridge, 1981 // *Cyrillomethodianum*. 1984–1985. Т. 8–9. Р. 379–382.

Podskalsky G. Christentum und theologische Literatur in der Kiever Rus' (988–1237). München, 1982. // *Cyrillomethodianum*. 1984–1985. Т. 8–9. Р. 382–387.

1986

The Revival of Byzantine mysticism among Slavs and Romanians in the XVIIIth century: Texts relating to the life and activity of Paisy Velichkovsky (1722–1794). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1986. (Ἐπιστημονικὴ ἐπετηρίδα Θεολογικῆς Σχολῆς. Παράτημα; τ. 43).

1987

Hesychasme as a Creative Force in the Field of Art and Literature / L'art de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle: recueil des rapports du IVe colloque serbo-grec. D. Davidov, R. Samardžić: Belgrade: Institut des Études balkaniques ASSA, 1987. P. 117–123. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 339–345].

Γιάννης Τσάρας // Μακεδονικά. 1987. Т. 26. Σ. 401–402.

Рец.:

Batalden S. K. Catherine II's Greek Prelate: Eugenios Voulgaris, 1771–1806. New York, 1982 // Cyrillomethodianum. 1987. Т. 11. Р. 261–264.

Кирилометодиевски студии 1–3. 1984–1985 // Cyrillomethodianum. 1987. Т. 11. Р. 264–267.

Majeska G. Russian Travelers to Constantinople in the Fourteenth and Fifteenth Centuries. Washington, 1984 // Cyrillomethodianum. 1987. Т. 11. Р. 258–259.

Soulis G. B. The Serbs and Byzantium During the Reign of Tsar Stephen Dušan (1331–1355) and his Successors. Washington, 1984 // Cyrillomethodianum. 1987. Т. 11. Р. 257–258.

Turdeanu E. Apocryphes slaves et roumains de l'Ancien Testament. Leiden, 1981 // Cyrillomethodianum. 1987. Т. 11. Р. 259–261.

1988

The Cult of Saint Methodius in the Byzantine-Slavonic World // Christianity Among the Slavs: The Heritage of Saints Cyril and Methodius: Acts of the International Congress Held on the Eleventh Century of the Death of St. Methodius, Rome, October 8–11, 1985, Under the Direction of the Pontifical Oriental Institute / ed. E. G. Farrugia et al. Roma: Pont. Institutum Studiorum Orientaliorum, 1988. (Orientalia christiana analecta; vol. 231). P. 131–142.

Erfahrungen mystischer Theologie. Die Wiedergeburt orthodoxer Spiritualität durch den Starzen Paissi Welitschkowski (1722–1794) // Stimme der Orthodoxie. 1988. № 3. S. 37–39.

L'Institut Saint-Serge vu par un jeune théologien grec // Les bénédictions et les sacrementaux dans la liturgie. Conférences Saint-Serge. XXXIVe semaine d'études liturgiques, Paris, 23–26 juin 1987, éd. par A. M. Triacca, A. Pistoia. Roma: CLV — Edizioni liturgiche, 1988. P. 373–382.

Μάξιμος ὁ Γραικός // Σύναξη. 1988. Τεῦχ. 28. Σ. 31–36.

1989

Возрождение православной духовности старцем Паисием Величковским // Тысячелетие Крещения Руси: Международная церковная конференция «Богословие и Духовность» Москва 11–18 мая 1987 г. / Под общ. ред. Патриаршего Экзарха Украины

- митр. Киевского и Галицкого Филарета. М.: Издательство Московской Патриархии, 1989. С. 263–266.
- Cyril and Methodius of Thessalonica. The Acculturation of the Slavs. Thessaloniki: Rekos, 1989. [Английский перевод предыдущей книги. Книга издана в виде альбома. Все авторские сноски опущены].
- ΤΗ Θεσσαλονίκη καὶ τὸ ὄμόδοξον γένος: Τρόσοι καὶ Ἔλληνες // Μακεδονικὴ ζωὴ. 1989. Т. 273. Σ. 19–22.
- The Greek Metropolitans of Kievan Rus': An Evaluation of Their Spiritual and Cultural Activity // Harvard Ukrainian Studies. 1988–1989. Vol. 12–13. P. 430–445. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 349–364].
- Introduction // The Life of Paisij Velichkovskij / translated by J. M. E. Featherstone. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1989. (Harvard Library of Early Ukrainian Literature. English Translations; vol. 4). P. XIII–XXXIV.
- Κύριλλος καὶ Μεθόδιος οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης : Ἡ βυζαντινὴ παιδεία στοὺς Σλάβους. Ἀθῆναι: Πέκος, 1989.
- Κύριλλος καὶ Μεθόδιος: οἱ θεμελιωτὲς τῆς ἀρχαίας σλαβικῆς γραμματείας. Θεσσαλονίκη: Πέκος, 1989; Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Άφοι, 1992, 1997, 2001, 2004, 2007.
- Τὸ μήνυμα τοῦ Ἅγιου Ὄρους καὶ ἡ σύγχρονη Εὐρώπη // Σύναξη. 1989. Т. 29. Σ. 37–42.
- The National Regeneration of the Greeks as Seen by the Russian Intelligentsia // Balkan Studies. 1989. Vol. 30. № 2. P. 291–310. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 525–544].
- 1990**
- The Bulgarian National Awakening and Its Spread into Macedonia. Thessaloniki: Society for Macedonian Studies, 1990. (Μακεδονική βιβλιοθήκη; τ. 71).
- Byzantium after Byzantium / The Legacy of St. Vladimir / ed. by J. Breck, J. Meyendorff, E. Silk. Crestwood (NY): St. Vladimir's Seminary Press, 1990. P. 31–39. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 173–182].
- Τὸ ἐφίμερο κράτος τοῦ Σαμουήλ, 976–1018: Προβλήματα καὶ ἐρωτηματικά. Θεσσαλονίκη: Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Σλαβικῶν Μελετῶν, 1990.
- Κύριλλος καὶ Μεθόδιος οἱ Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι ποὺ ἄλλαξαν τὴν ιστορία // Μακεδονικὴ ζωὴ. 1990. Т. 285. Σ. 24–31.
- Paisii Veličkovskij and Grigorij Savvič Skovoroda: Two Unconventional Reactions to Kievan Theology / Filologia e letteratura nei paesi slavi / a cura di G. Brogi Bercoff, M. Capaldo, J. Jerkov Capaldo, E. Sgambatti. Roma: Carucci, 1990. P. 613–621. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 573–581].
- Реп.:**
- Clarke J. F. The Pen and the Sword: Studies in Bulgarian History by James / ed. by D. P. Hupchik. New York: Columbia University Press, 1988 // Balkan Studies. 1990. Vol. 31. P. 183–184.

1991

The Greek Spiritual Revival of the Eighteenth Century: Conservatism Versus Enlightenment // Itinerari di idee, uomini e cose fra Est ed Ovest europeo, Udine, 21–24 novembre 1990. Atti del Convegno Interantionale / a cura di M. Femizzi. Udine: Aviani editore, 1991. P. 97–102.

1992

Τὸ Βουλγαρικὸ ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα // Νέα Ἐστία. 1992. Τ. 162. Τεῦχ. 1571. Σ. 260–276.
Ἡ ἑθνικὴ παλιγγενεσία τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ρώσικὴ διανόηση // Μνήμη Ιωάννου Εὐ. Ἀναστασίου. Θεσσαλονίκη: Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, 1992. Σ. 565–587.

The Legacy of Saints Cyril and Methodius to Kiev and Moscow. Proceedings of the International Congress on the Millennium of the Conversion of Rus' to Christianity. Thessaloniki 26–28 November 1988 / ed. A.-E. N. Tachiaos. Thessaloniki: Hellenic Association for Slavic Studies. 1992.

Μακεδονία καὶ Σλάβοι // Ἐπιμορφωτικὸ Σεμινάριο ξεναγῶν, Φεβρουάριος 1992, «Ο ἔλληνισμὸς τοῦ Βορρᾶ». Αθῆνα: Σχολὴ Ξεναγῶν Αθήνας, 1992. Σ. 35–39.

О оригиналној словенској књижевној делатности на Светој Гори // Зборник у част Војислава Ђурића. Београд: Институт за књижевност и уметност, 1992. С. 40–51.

The Russian Millennium and the Greek World // The Legacy of Saints Cyril and Methodius to Kiev and Moscow. Proceedings of the International Congress on the Millennium of the Conversion of Rus' to Christianity. Thessaloniki 26–28 November 1988 / ed. A.-E. N. Tachiaos. Thessaloniki: Hellenic Association for Slavic Studies. 1992. P. 19–24.

1993

Τὰ εἰς βάρος τῶν ὀρθοδόξων Σέρβων ἐγκλήματα στὴν Κροατία καὶ ἡ ἀλήθεια // Ἐκκλησία. 1993. Τ. 70. Σ. 317–318, 349–353.

Europe's Encounter with the Athonite Tradition // Mount Athos and the European Community. Thessaloniki: Institute for Balkan Studies. 1993. (Ίδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἶμου; τ. 241). Σ. 93–106.

Le rôle de la Philocalie grecque et slave dans les renouveaux spirituels et monastique // Τὸ Ἑλληνικόν: Studies in Honor of Speros Vryonis Jr. / ed. A. Kyprianides. New Rochelle (NY): Artistide D. Caratzas, 1993. Vol. 2. 89–107.

The Spiritual and Cultural Role of the Greek Diaspora in the Slavic World // Μακεδονικὸν ἄριστεῖον Ἰακώβου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι προσφορᾶς του εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Ἀφοί, 1993. (Έκδόσεις Ίδρυματος Ἐθνικοῦ καὶ Θρησκευτικοῦ Προβληματισμοῦ; τ. 2). Σ. 471–491. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. P. 399–419].

1994

Вечното значение на кирилицата // Годишник на Софийския университет «Св. Климент Охридски». 1994. Т. 87 (6). С. 43–49.

Возрождение византийского мистицизма старцем Паисием Величковским (1722–1794) // Cyrillobethodianum. 1993–1994. Т. 17–18. Р. 201–227. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. Р. 545–571].

Η σλοβική γραμματειακή παραγωγή στὸ Ἅγιον Ὄρος // Ἐπιστημονική Ἐπετηρίδα Τμήματος Θεολογίας Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 1994. Т. 4. Σ. 835–850.

Le rôle de la Philocalie grecque et slave dans le renouveau spirituel du XVIIIe siècle // Τὸ Ἑλληνικόν. Studies in Honor of Speros Vryonis, Jr. Vol. 2. Byzantinoslavica, Armeniaca, Islamica, the Balkans and Modern Greece. New Rochelle (N. Y.): Aristide D. Caratzas, 1994. Р. 87–107.

Some Controversial Points Relating to the Life and Activity of Cyril and Methodius // Cyrillobethodianum. 17–18. Т. 1993–1994. Р. 41–71. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. Р. 67–97].

Рец.:

Taonaníðes I. Πτυχές τῆς σλαβικῆς Ὁρθοδοξίας. Θεσσαλονίκη, 1991 // Cyrillobethodianum. 1993–1994. Т. 17–18. Р. 244–247.

1995

La creazione della «Filocalia» e il suo influsso spirituale nel mondo greco e slavo / Nil Sorskij e l'esicismo / a cura di A. Mainardi. Comunità di Bose, Magnano: Qiqajon, 1995. (Spiritualità orientale). Р. 227–249. [= Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. 1997. Р. 583–605].

Ἐθνικὴ παλιγγενεσία καὶ οἰκουμενικὴ αὐτοκρατορία // Ανάπλασις. 1995. Т. 357. Σ. 34–38.

Η Μακεδονία καὶ τὸ πρόβλημα τῶν Σλάβων // Η Δυτικὴ Μακεδονία στὴν ιστορικὴ της συνέχεια: Πρακτικὰ Ζου Πανδυτικομακεδονικοῦ Συνεδρίου [Καστοριά, 3–4 Οκτωβρίου 1992]. Θεσσαλονίκη: Όμοσπονδία Δυτικομακεδονικῶν Σωματείων Θεσσαλονίκης. 1995. Σ. 89–95.

О укидању Архиепископија охридске и пећке за време Генадија Схоларија // Гласник Српске православне Цркве. 1995. Т. 76. № 1. С. 10–13.

Φώτης Κόντογλου, πνευματικός μου εὐεργέτης // Φώτης Κόντογλους; Ἐν εἰκόνι διαπορευόμενος: ἀφιέρωμα ἐκατὸ χρόνια ἀπὸ τὴν γέννηση καὶ τριάντα ἀπὸ τὴν κοίμησή του. Αθήνα: Ακρίτας, 1995. (Αἴπος; τ. 18). Σ. 65–77.

1996

Ο πνευματικὸς καὶ πολιτιστικὸς ρόλος τῆς Ἑλληνικῆς διασπορᾶς στὸν κόσμο τῶν Σλάβων (9ος–18ος αἰών.) // Διασπορά. 1996. № 2. Σ. 48–54.

Ρωσικὸ διάλειμμα στὸ Παρίσι // Σύναξη. 1996. Ιαν.–Μάρτ. Σ. 81–90.

1997

Τὸ Ἅγιον Ὄρος στὴ σύγχρονη Ευρώπῃ // Ο αὐτοχρωμικὸς Ἀθως. Οἱ πρῶτες ἔγχρωμες φωτογραφίες τοῦ αἰῶνα, 1913–1918 = Autochromes du Mont Athos: photographies en couleurs du Musée Albert-Kahn. Θεσσαλονίκη: Ὁργανισμὸς Πολιτιστικῆς Πρωτεύουσας τῆς Εὐρώπης, 1997. Ἀθήνα : Ὄλκός, 1999. Σ. 16–25.

Ἄννα ἡ Πορφυρογέννητη: Μία Ἑλληνίδα πριγκίπισσα τῆς Ρωσίας τοῦ 10ου αἰῶνα // Ἑλληνικὴ Διασπορά. Ἰαν. 1997. № 13. Σ. 30–33.

Οἱ Ἑλληνες μητροπολίτες στὸ κράτος τοῦ Κιέβου. Η σημασία τῆς πνευματικῆς τους προσφορᾶς // Κληρονομία. 1997. Τ. 29. Σ. 313–337. [Переработанная версия статьи, опубликованной в 1989 г. на английском языке].

Ἐνας πνευματικὸς ἀναμορφωτὴς τῆς Ρωσίας: Μάξιμος ὁ Γραικός // Ἑλληνικὴ Διασπορά. 1996–1997. Ιούνιος. Σ. 48–53.

Γεωργιανικὰ χειρόγραφα // Θησαυροὶ τοῦ Ἅγιου Ὄρους. Θεσσαλονίκη: Ὁργανισμὸς Πολιτιστικῆς Πρωτεύουσας τῆς Εὐρώπης, 1997. Σ. 622–625.

Greeks and Slavs: Cultural, Ecclesiastical and Literary Relations. Thessaloniki: Kyriakidis Brothers, 1997. [Собрание статей автора, переизданных по случаю его 65-летия].

Παΐσιος Βελιτσκόφσκι (1722–1794). Ἐνας ορθόδοξος πνευματικὸς ἀναμορφωτὴς στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπῃ τοῦ 18ου αἰῶνα // Ἑλλάδα καὶ Πολιτισμός: Ἐτήσιο Λεύκωμα Πολιτισμοῦ. Ἅγιον Ὄρος: Ἱερὰ Μονὴ Κουτλουμουσίου, 1997. Τ. 3. Σ. 444–448.

Σλαβικὰ ἔγγραφα // Θησαυροὶ τοῦ Ἅγιου Ὄρους. Θεσσαλονίκη: Ὁργανισμὸς Πολιτιστικῆς Πρωτεύουσας τῆς Εὐρώπης, 1997. Σ. 556–561.

Lo studio e la traduzione degli scritti patristici nella concezione di Paisij Veličkovski // Paisij, lo starec. Atti del III Convegno ecumenico internazionale di spiritualità russa e il suo movimento spirituale, Bose, 20–23 settembre 1995. Magnano: Qiqajon, 1997. P. 45–54.

Ο χαρακτήρας τῶν σχέσεων τῆς Ρωσίας μὲ τὶς βαλκανικὲς χῶρες κατὰ τὴν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας // Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα Τμήματος Θεολογίας Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 1997. Τ. 7. Σ. 313–343.

Рец.:

Архивы русских византинистов в Санкт-Петербурге / под ред. И. П. Медведева. СПб., 1995 // Кληρονομία. 1997. Т. 29. Σ. 377–486.

1998

Ἐλληνες λόγιοι στὴ Σερβία. Τὸ ἔργο τους καὶ ἡ ἄνθηση τῆς ἑλληνοσερβικῆς συνεργασίας στοὺς μέσους χρόνους // Ἐπτὰ Ημέρες. 18 Ιουλ. 1998. Σ. 11–13.

Τὰ θαυμαστὰ μοναστήρια τοῦ Ἅγιου Ὄρους Ἀθω: ἔτοι ὅπως τὰ εἶδε καὶ τὰ σχεδίασε μὲ ζῆλο καὶ πολλὴ ἐπιμέλεια ὁ εὐλαβῆς ὁδοιπόρος μοναχὸς Βασιλειος Γρηγόροβιτς Μπάρσκου ὃταν περιηγήθηκε τὴν ιερὴ πολιτεία τοῦ Ἀθω τὸ ἔτος 1744 / τὰ παρουσιάζει καὶ τὰ σχολιάζει ὁ Α.-Α. Ταχιάος ποὺ περιγράφει καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἀνθρώπου. Θεσσαλονίκη: Αγιορείτικη Φωτοθήκη, 1998.

Задачи и перспективы дальнейшего изучения жизни и деятельности Кирилла и Мефодия // Международный филологический сборник в ознаменование 150-летия со дня рождения Ф. Ф. Фортунатова / под ред. В. П. Гудкова. М.: МГУ, 1998. С. 55–72.

Ιερομόναχος Αθανάσιος Ἰβηρίτης // Πρωτάτον. 1998. Т. 72. Σ. 103–106.

Ο κόσμος τῶν Σλάβων στὴν προοπτικὴ τῆς ἐλληνικῆς ἱστορικῆς ἔρευνας // Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς Θεολογικῆς Σχολῆς. Νέα σειρά. Τμῆμα Θεολογίας. 1998. Т. 8. Σ. 39–48.

Νικόλαος Καρμίρης // Ανάπλασις. 1998. Т. 378. Νοέ.–Δεκ. Σ. 173–178.

Ἡ παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὸν κόσμο τῶν Σλάβων // Ἐπτὰ Ἡμέρες. 18 Ιουλ. 1998. Σ. 2–4.

1999

Silvano e il Monte Athos // Silvano dell'Athos: Atti del colloquio internazionale «Tieni il tuo spirito agli inferi e non disperare! Silvano dell'Athos: vita e spiritualità», Bose, 3–4 ottobre 1998 / a cura di E. Bianchi, A. Mainardi. Magnano: Qiqajon, 1999. (Spiritualità orientale). Р. 97–116.

2000

Ἡ βυζαντινὴ κληρονομία στὸν κόσμο τῶν Σλάβων: πρόσληψη καὶ διαλεκτικὴ διαδικασία // Πρακτικὰ Ακαδημίας Ἀθηνῶν. 2000. Т. 75. № 2. Σ. 110–138.

Ἡ ἐπίδραση τῆς ἡσυχαστικῆς θεολογίας στὸν σλαβικὸν κόσμο // Ὁ Ἄγιος Γρηγόριος ὁ Παλαιμᾶς στὴν Ἰστορία καὶ τὸ παρόν: Πρακτικὰ διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων Ἀθηνῶν (13–15 Νοεμβρίου 1998) καὶ Λεμεσοῦ (5–7 Νοεμβρίου 1999) / ἐπιμ. Γ. Μαντζαρίδη. Ἅγιον Ὄρος: Ἱερὰ Μονὴ Βατοπαιδίου, 2000. Σ. 491–498.

Из прошлого русской византинистики в С.-Петербурге // Русская литература. 2000. № 3. С. 225–229.

Ἡ μετάβαση τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὴν Ρώμη // Θεσσαλονικέων Πόλις. 2000. Т. 1. Σ. 143–152.

Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ κόσμος τῶν Σλάβων // Ὁ Θησαυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας: 2000 χρόνια ἴστορία, μνημεῖα, τέχνη. Т. 1: Ἡ δόξα καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀθήνα: Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, 2000. Σ. 130–138.

Πατριαρχεῖο Ῥώσιας // Ὁ Θησαυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας: 2000 χρόνια ἴστορία; μνημεία, τέχνη. Т. 2: Πατριαρχεῖα καὶ Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες. Ἀθήνα: Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, 2000. Σ. 214–244.

Силуан и гора Афон // Церковь и время. 2000. № 11 (2). С. 283–294.

Silouane et le Mont Athos // Boisson ardent: Cahiers Saint Silouane l'Athonite. 2000. № 6. Р. 53–66.

Рец.:

Ypsilanti A. Correspondance inédite 1816–1828 / publiée par G. Ars et C. Svolopoulos. Thessalonique, 1999 // Balkan Studies. 2000. Vol. 41. № 2. P. 377–379.

2001

Cyril and Methodius of Thessalonica the Acculturation of the Slavs. Crestwood (NY): St. Vladimir's Seminary Press, 2001. [Английский перевод новогреческого оригинала 1989 с авторскими примечаниями. Текст улучшен не только по сравнению с первым английским изданием, но и с новогреческим оригиналом].

The Holy Mountain and Bulgaria // Стари фотографии от Атон: каталог от изложба 5–30 април 2001 г. / сост. Щ. Щерионов. Кюстендил: Регионлен исторически музей Кюстендил, 2001. С. 8–12.

Ο γέρων Σιλουανός καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος // Ο Ἅγιος Σιλουανὸς τῆς οἰκουμένης: προσέγγιση στὴν πνευματικὴν κληρονομίαν τοῦ ἀγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτη / O. Clement, E. Bianchi, μητρ. Ιωάννης Ζηζιούλας, A.-A. N. Ταχιάος. Ἀθήνα: Ἀκρίτας, 2001. Σ. 139–169.

Nicodemo l'Aghiorita: Un esempio di vita per i laici ortodossi // Nicodemo l'Aghiorita e la Filocalia: Atti dell'VIII Convegno ecumenico internazionale di spiritualità ortodossa, sessione bizantina, Bose, 16–19 settembre 2000 / a cura di E. Citterio, A. Rigo. Magnano: Qiqujon, 2001. P. 192–204.

Отзвуци от българското възраждане в славянските ръкописи на Руския манастир Св. Пантелеимон в Света Гора // В памет на Петър Динеков. Традиция, приемственост, новаторство. София: БАН, 2001. С. 64–73.

«Русская эпоха» в Париже // Московия. Проблемы византийской и новогреческой филологии. М.: Индрик, 2001. С. 531–539.

Σχέσεις Ελλήνων καὶ Ρώσων στὸν Ἀθω τὸν 19ο αἰῶνα // Ἅγιον Ὄρος: φύση, λατρεία, τέχνη: πρακτικὰ συνεδρίων εἰς τὸ πλαίσιον τῶν παραλλήλων ἐκδηλώσεων τῆς ἐκθέσεως «Θησαυροὶ τοῦ Ἅγιου Ὄρους». Θεσσαλονίκη: Ιερὰ Κοινότης Ἅγιου Ὄρους Ἀθω, 2001. Τόμος Α'. Σ. 261–278.

Ένα ἀγιορειτικό μοναστήρι ποὺ χάθηκε: Ἡ παλαιὰ Μονὴ Ῥωσικοῦ, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Βασίλειος Γρηγορόβιτς Μπάρσκυ // Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ Σωτῆρη Κίσσα. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2001. Σ. 615–640.

2002

Cirilo e Metodio // Čemus R., Laboa J. M. et al. Atlante storico del monachesimo orientale et occidentale. Milano: Jaca Book, 2002. P. 100–103.

Le culte de saint Constantin en Bulgarie au XIVe siècle / Средновековна християнска Европа [Докл. от междунар. конф.]: Изток и Запад : Ценностни, традиции, общуване / изд. В. Т. Гюзелев, А. Л. Милтенова. София: ИК Гутенберг, 2002. С. 79–84.

Cyril and Methodius' Visit to Rome: Was it Scheduled or Fortuitous? // Palaeoslavica. 2002. Vol. 10. № 2. P. 210–221.

Η ἐπίδραση τοῦ ἱσυχασμοῦ στὴν Ῥωσία // Β' Συμπόσιο «Ἡ Μακεδονίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων». Θεσσαλονίκη 14–20 Δεκεμβρίου 1992. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2002. Σ. 615–622.

Η θεολογικὴ γραμματεία Βουλγάρων καὶ Σέρβων κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Σχόλιο σε ἓνα πρόσφατο ἔργο // Κληρονομία. 2002. Τ. 34. Τεῦχ. 2. Σ. 317–343.

Ο Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ διαθρησκευτειακὸς διάλογος // Α' Παγκόσμια συνάντηση θρησκειῶν καὶ πολιτισμῶν: πρακτικὰ ἐνὸς συνεδρίου γιὰ τὴν εἰρήνη]. Κύπρος: Μονὴ Κύκκου, 2002. Σ. 177–180.

Note sull'irradiamento della 'Scala' nel mondo slavo // Giovanni Climaco e il Sinai. Atti del IX Convegno ecumenico internazionale di spiritualità ortodossa. Sezione bizantina. Bose, 16–18 settembre 2001 / a cura di S. Chialà. Magnano: Qiqajon, 2002. (Spiritualità orientale). P. 207–239.

Προβλήματα καὶ προοπτικὲς στὴν ἔρευνα γιὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργο τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου // Βαλκανικὰ Σύμμεικτα. 2001–2002. T. 12–13. Σ. 21–44.

Ἡ Ῥώσια τῆς δυναστείας τῶν Ῥομάνων, 1613–1917: Εἰκόνες μίας παρωχημένης ἐποχῆς. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2002 [книга-альбом].

San Gregorio Palamas e l'esicismo // Čemus R., Laboa J. M. et al. Atlante storico del monachesimo orientale et occidentale. Milano: Jaca Book, 2002. P. 186–189.

Sfinții Chiril și Metodie și culturalizarea slavilor / trad. C. Fagetan. București: Sophia, 2002.

Σωφρόνιος, Ἐπίσκοπος Βράτσας. Ἡ ζωὴν καὶ τὰ παθήματα / μετάφραση καὶ ἐπιμέλεια τοῦ Α.-Α. Ταχιάου. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2002 [перевод с болгарского].

2003

Εισαγωγικὸ σημείωμα // Μαμαλούνι Σ., Τρακάδας Α. Γραμματικὴ τῆς ρωσικῆς γλώσσας. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2003. Σ. 5–9.

L'irradiamento di Simeone il Nuovo Teologo nel mondo russo e greco del XVIII secolo // Simeone il Nuovo teologo e il monachesimo a Constantnipoli. Atti del X Convegno ecumenico interanzionale di spiritualità ortodossa. Sezione bizantina. A cura di S. Chialà, L. Cremaschi. Magnano: Qiqajon; Comunità di Bose, 2003. (Spiritualità orientale). P. 309–322.

Τὸ μήνυμα τῆς κληρονομίας τῶν ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὸν κόσμο τῶν Σλάβων // Σύναξις εὐχαριστίας: χαριστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ. Αθῆναι: Ἰνδικτος, 2003. Σ. 639–653.

2004

Cyril and Methodius in the Perspective of the Byzantine «Slavic Project» // Образ и слово. Еикόна καὶ Λόγος: Юбилеен сборник по случаи 60-годишнината на проф. Аксиния Джурова / изд. В. Велинова, Р. Бояджиев, А. Миланова. София: Университетско издво «Св. Климент Орхидски», 2004. (Studia slavico-byzantina et mediaevalia europensia; vol. 8). С. 407–415.

2005

L'Athos: luogo di incontro di tradizioni ortodosse diverse // Atanasio e il monachesimo al Monte Athos: Atti del XII Convegno ecumenico internazionale di spiritualità ortodossa sezione bizantina. Bose: Qiqajon, 2005. P. 297–315.

Святые братья Кирилл и Мефодий: просветители славян / под ред. иером. Дионисия (Шлёнова), В. Л. Шлёнова. Сергиев Посад: СТСЛ, 2005.

Cirillo e Metodio: Le radici cristiane della cultura slava / trad. M. Garzaniti. Milano: Jaca Book, 2005.

2006

Άγνωστοι Άθωνίτες νεομάρτυρες. Ἀγιον Ὄρος: Αγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη, 2006.

Βυζάντιο, Σλάβοι, Ἀγιον Ὄρος: Αναδρομὴ σε ἀμοιβαίες σχέσεις καὶ ἐπιδράσεις. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2006 [сборник статей разных лет].

Несколько замечаний относительно кончины Константина-Кирилла в Риме // Вспомогательные исторические дисциплины. 2007. Т. 30. С. 160–168.

Предисловие к первому изданию автобиографии и пространного жития преподобного Паисия Величковского // Преподобный Паисий Величковский. Автобиография. Житие. СТСЛ, 2006. С. 6–38.

Τὶ ὑπαγόρευσε τὴ μετάβαση στὴ Ἠώμη τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τὸ ἔτος 868; // Χριστιανὶ Θεσσαλονίκη, Πόλις συναντήσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Πρακτικὰ ΙΑ΄ Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου «Χριστιανὶ Θεσσαλονίκη» (Ι. Μονὴ Βλατάδων, 12–18 Οκτωβρίου 1997), Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2006. Σ. 157–174.

2008

Ο Άθωνίτης Μοναχὸς Μάξιμος ὁ Γραικός. Ο τελευταίος τῶν Βυζαντινῶν στὴ Ἦρεσία. Θεσσαλονίκη: Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 2008. (Μακεδονικὴ λαϊκὴ βιβλιοθήκη; τ. 41).

Κύριλλος καὶ Μεθόδιος: Οἱ ἀρχαιότερες βιογραφίες τῶν θεσσαλονικέων ἐκπολιτιστῶν τῶν Σλάβων. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2008.

2009

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου: Τὸ βυζαντινὸ πολιτιστικὸ κληροδότημα στοὺς Σλάβους. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2009.

Ο δσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι, (1722–1794): βιογραφικὲς πηγές. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2009.

2010

The Bulgarian National Revival of the Eighteenth Century and the Greek World // Greek-Bulgarian Relations in the Age of National Identity Formation / ed. P. A. Kitromiliéd, A. Tabaki. Αθῆνα: Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν. Ἰνστιτούτο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν, 2010.

Незабравимият Петър Динеков - един благороден и знаменит учен // Спомени и размисли за Петър Динеков: 100 години от рождението му / [състав., ред. кол.: С. Стоянова Бояджиева и др.]. София: Акад. изд. «Проф. Марин Дринов», 2010. С. 128–130.

2011

Византийский город Фессалоники и государство Киевской Руси // Труды Первой Международной конференции «Начала Русского мира», 28–30 октября 2010 года, Санкт-Петербург (Всероссийский музей А. С. Пушкина, Старая Ладога (Музей-заповедник) / Ин-т российской истории Российской акад. наук [и др.]. СПб: Русско-Балтийский информ. центр «Блиц», 2011. С. 183–194.

2012

Славянские рукописи Свято-Пантелеимонова монастыря (Руссик) на горе Афон / [пер. с англ. Н. О. Харламова. СПб.: Русско-Балтийский информ. центр «Блиц», 2012.

2013

Byzantium and the Integration of the Slavs in the Orthodox Oikoumene // Heaven and Earth. Cities and Countryside in Byzantine Greece / ed. by J. Albani, E. Chalkia. Athens: Hellenic Ministry of Culture and Sports; Benaki Museum, 2013. P. 289–291.

Διαφωτισμὸς καὶ Συντηρητισμός: οἱ πνευματικὲς τάσεις στὸν Ἑλληνικὸ χώρο τὸν 18ο αἰῶνα // Θεολογία. 2013. Т. 84. Σ. 121–132.

Η Θεσσαλονίκη καὶ ὁ κόσμος τῶν Σλάβων: ἡ πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀκτινοβολία τῆς βυζαντινῆς πόλης. Θεσσαλονίκη: Φιλόπτωχος ἀδελφότης ἀνδρῶν Θεσσαλονίκης, 2013.

2014

Byzantine Legacy to the Slav World: Approach and Dialectic Process // Cyrillomethodianum. 2014. Т. 19. Р. 5–23.

Cyrilometodské dedičstvo a jeho odkaz svetu Slovanov // Historický časopis. 2014. Т. 62. № 3. Р. 385–391.

Ο κόσμος τῶν Σλάβων στὴν προοπτικὴ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορικῆς ἐρευνας // Σλάβοι καὶ Ἑλληνικὸς κόσμος: Πρακτικὰ Α΄ Ἐπιστημονικῆς Ήμερίδας Τμήματος Σλαβικῶν Σπουδῶν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν. Αθήνα: Pelekanos Books, 2014. Σ. 17–27.

Solun i svet Slovena: duhovno i kulturno zračenje vizantijskog grada. Niš: Međunarodni centar za pravoslavne studije Niš Univerzitet, Centar za vizantijsko-slovenske studije, 2014.

2015

Aspects of the Relations Between Byzantium and Ancient Kiev // Cyrillomethodianum. 2015. Т. 20. Р. 77–105.

Основные пункты влияния Византии на русскую культуру // Spicilegium Byzantino-Rossicum: Сборник статей к 80-летию члена-корреспондента РАН И. П. Медведева. М.: Индрек, 2015. С. 283–297.

Ο ρωσικὸς κόσμος μου. Άναμνήσεις, βιώματα, ἐμπειρίες. Αθήνα: Ἐν πλώ, 2015.

2016

Βυζάντιο καὶ Τρωσία: θέματα πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν σχέσεων. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2016.

Στήν σκιὰ τοῦ Ἀθω. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη IKE, 2016. (Μαρτυρίες; τ. 8).

2017

Ανάκληση ἀναμνήσεων. Θεσσαλονίκη: Ἐκδόσεις Κυριακίδη IKE, 2017. (Μαρτυρίες; τ. 9).

Τὸ ἔργο τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ τῶν Σλάβων // Οἱ Θεσσαλονικείς Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος καὶ ἡ προσφορά τους στὸν κόσμο τῶν Σλάβων. Θεσσαλονίκη: Ἱερὸς Ναὸς Ἅγιων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, 2017.

2018

Мой русский мир. Воспоминания. Переживания. Впечатления / пер. Л. Л. Геращенко. М.: Фонд поддержки и развития общества «Наши дети», 2018.

Предисловия и научное редактирование

Dakin D. Ὁ ἑλληνικὸς ἀγώνας στὴ Μακεδονίᾳ 1897–1913 / μεταφρ. Γ. Στεφανίδης, Ξ. Κοτζαγεώργη, εἰσαγωγ., κλπ. Α.-Α. N. Ταχιάος. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Ἀφοί, 1996. (Ἴδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου; τ. 88).

Sokolof I. Ἡ ἐκκλησία Κωνσταντινούπολεως κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα / μετάφραση πρωτοπρευτού-τερος Βασίλειος Παπαθανασίου, ἐπιμέλεια Α.-Α. N. Ταχιάος. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2011.

Turilov A. A., Moishkova L. B. Каталог славянских рукописей афонских обителей / под ред. проф. А.-Э. Н. Тахиаоса. Фессалоники: [б. и.], 1999.

Turilov A. A., Moishkova L. B. Каталог славянских рукописей афонских обителей / под ред. проф. А.-Э. Н. Тахиаоса. Изд. 2-е, исправленное и дополненное. Београд: Чигоја штампа, 2016. (Библиотека Ортограф; књ. 2).

Серия Έλληνισμὸς καὶ Κόσμος τῶν Σλάβων. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2002–.